

Testování uživatelského rozhraní a WWW stránek

Radek Mařík

CA CZ, s.r.o.

September 14, 2007

1 Testování uživatelského rozhraní

- Typy uživatelského rozhraní
- Chyby uživatelského rozhraní
- Dobré uživatelského rozhraní

Výhody používání GUI ^[Ger97]

- Standardní "look and feel"
- Svou flexibilitou pokrývá většinu aplikací.
- Umožňuje bezproblémovou integraci zakázkových a již vytvořených aplikací.
- Výběr ovládání pomocí klávesnice a myši.
- Lepší porozumění uživatelem pomocí násobných oken.
- Mnohem vyšší řiditelnost ze strany uživatele.

Formuláře ^[Ger97]

- Hierarchické uspořádání
- Typicky přístup pouze k jednomu formuláři
- Navigace:
  - **Menu:**
    - dvou-úrovňové menu s 15 položkami na menu
    - přístup k více než 200 obrazovek
  - **Příkazová řádka:** Pomocí příkazových řádek na navigaci formulář-formulář
- Pole formuláře přístupná v pomoci sekvence tabulátorů.
- Příklady
  - Telnet formuláře (Unix, MS Windows, z/OS)
  - ISPF (z/OS)

GUI - grafické uživatelské rozhraní ^[Ger97]

- Práce s mnoha okny najednou.
- Ovládací prvky:
  - menu
  - toolbary
  - tlačítka
  - klávesové zkratky
- Zahrnuje funkcionality formulářů
- Přidává další objekty:
  - radio tlačítka,
  - posuvné listy,
  - check boxy
- Položky mají rovněž definované pořadí tabulace (1D)
- Uživatel může kdykoliv použít myš pro urychlení navigace (2D).

Chyby uživatelského rozhraní - funkcionalita ^[KFN93]

Funkčnost

- Program má problém s funkcí, jestliže
  - nedělá něco, co by měl dělat nebo
  - to dělá nevhodně, zmatečným způsobem či neúplně,
  - lze některé operace provést obtížně,
- Konečná definice, co se “předpokládá” od programu, žije pouze v mysli uživatele.
- Všechny programy mají problémy s funkcí vzhledem k různým uživatelům.
- Funkční problém je chybou, pokud očekávání uživatele jsou rozumná.

Chyby uživatelského rozhraní - vstupy ^[KFN93]

Komunikace

- Jak lze nalézt, jak používat daný program?
- Jaká je nápověda, pokud uživatel udělá chybu či spustí *< Help >*?

Struktura příkazů

- Jak snadné je ztratit se v programu?
- Jaké chyby uživatel dělá, kolik je to stojí času a proč?

Chybějící příkazy

- Co chybí?
- Nutí program uživatele přemýšlet nějakým pevným, nepřirozeným nebo neefektivním způsobem?

Chyby uživatelského rozhraní - výstupy ^[KFN93]

Výkonnost

- Rychlost je základem interaktivního softwaru.
- Cokoliv vyvolává v uživateli pocit, že program pracuje pomalu, je problém.

Výstup

- Získá uživatel, co potřebuje?
- Mají výstupní reporty smysl?
- Může uživatel přizpůsobit výstup svým potřebám?
- Lze přesměrovat výstup podle výběru uživatele na monitor, tiskárnu, či do souboru daného formátu?

Potíže s testováním I ^[Ger97]

Software je řízen událostmi

- Existuje nepřeberné množství vstupů, které uživatel může provést.
- Každá událost se vykonává v určitém kontextu.
- Pohyb mezi jednotlivými vlastnostmi aplikace:
  - nová vlastnost se musí vyrovnat s potenciálně neznámým kontextem,
  - předchozí vlastnost může být opuštěna v částečně neuzavřeném stavu.

Neočekávané události

- Příklady:
  - dialog oznamující, že tiskárna byla odpojena
  - zpracování zprávy z databáze, žádající obnovení prezentace dat v klientské aplikaci.
- Mohou nastat kdykoliv
- Vyžadují speciální testovací řadiče.

Základní otázky ^[Pat02]

- **Použitelnost:** míra nakolik je interakce mezi uživatelem a rozhraním
  - odpovídající,
  - funkční a
  - efektivní
- **Ergonomika:** vědní odvětví zabývající se návrhem a konstrukcí předmětů tak,
  - aby se s nimi pracovalo lehce a
  - aby byly funkční
- Kdo bude potenciálním zákazníkem testovaného softwaru?
- Ačkoliv existuje řada přísných vědeckých teorií, v praxi výsledek závisí na zkušenostech softwarového týmu.

Zásady uživatelského rozhraní ^[Pat02]

- Dodržuje standardy nebo zásady.
- Je intuitivní.
- Je konzistentní.
- Je flexibilní.
- Je pohodlné.
- Je správné.
- Je užitečné.

Zásady uživatelského rozhraní I ^[Pat02]

Dodržuje standardy nebo zásady

- Addison-Wesley: Macintosh Human Interface Guidelines
- Microsoft Press: Microsoft Windows User Experience
- Každá větší firma má své interní předpisy.
- Detaily o tom
  - jak má software běžící na příslušné platformě *vypadat*,
  - jak se má *chovat*.
- Princip **Look and feel**.

Je intuitivní

- Je rozhraní zřetelné, není příliš vlezlé, není příliš zahlcené?
- Je dobře uspořádáno a vhodně rozloženo?
- Neobsahuje příliš funkcí?

Zásady uživatelského rozhraní II ^[Pat02]

Je konzistentní

- Stejná operace se provádí stejným způsobem i v jiném programu.
- Klávesové zkratky a výběry z nabídek.
- Terminologie a pojmenování.
- Projevy softwaru (stejná úroveň odezev - legrační, formální, atd.)
- Umístění tlačítek a jejich klávesové ekvivalenty
- **Základní problém velkých firem s řadou akvizicí.**

Je flexibilní

- Může si rozhraní uživatel přizpůsobit?
- Vyšší flexibilita typicky znamená vyšší složitost:
  - podstatně komplikovanější diagram stavů a přechodů,
  - násobné možnosti, jak ukončit či přeskočit stavy,
  - množství konfigurací vstupu a výstupu dat.

Zásady uživatelského rozhraní III ^[Pat02]

Je pohodlné

Pojem pohodlí je velmi subjektivní a velmi obtížně se kvantifikuje.

- Náležitost - působení správným dojmem podle kontextu aplikace (např. volba barev)
- Software by měl být připraven na chyby uživatele a řádně je ošetřovat.
- Rychlost zpracování by měla brát zřetel na schopnosti uživatele
  - chybové hlášky zobrazovat po dostatečně dlouhou dobu.

Je správné

Ověřujeme, zda rozhraní dělá to, co má.

- Rozdíly mezi marketingovými materiály a programem.
- Správné jazykové formulace a pravopis.
- Konzistentní média (ikony, obrázky, zvuky, videa).
- WYSIWYG (What you see is what you get) - dostanete přesně to, co vidíte.

Literatura I

Paul Gerrard.

Testing GUI applications.

In *EuroSTAR'97*, pages 24–28, Edinburgh UK, November 1997.

Cem Kaner, Jack Falk, and Hung Quoc Nguyen.

Testing Computer Software.

International Thomson Computer Press, second edition, 1993.

Ron Patton.

Testování softwaru.

Computer Press, Praha, první edition, 2002.